

דף פה.

עין משפט א.

ח"מ סימן תכ פעיף טז

עיין לעיל דף פג: עין משפט ד

עין משפט ב.

ח"מ סימן תכ פעיף יט

יט. אמר המזיק אין רצוני בתקנה זו אלא אדרבה אתן דבר יום ביומו שומעין לו ה'. לא פסק עמו סכום קבוע על הרפואה אלא מרפא אותו יום ביומו כפי שביקש המזיק ואם עלו בו צמחים מחמת המכה י' או אחרי שהבריאה שוב חזרה למקומה חייב לתת לו רפואתו וגם שבתו ז'. אבל אם הצמחים שעלו בו לא מחמת המכה ח' אינו חייב לרפואתו ולא לתת דמי שבתו.

עין משפט ג.

י"ד סימן שלו פעיף א

א. נתנה תורה רשות לרופא לרפאות, ומצוה היא ט, ובכלל פיקוח נפש הוא י' ואם מונע עצמו הרי זה שופך דמים כ'. אפי' יש לו מי שירפאנו ל' ילך לעוד רופא, שלא מן הכל אדם זוכה להתרפאות.

א. ב. לא יתעסק ברפואה אא"כ הוא בקי ואין שם גדול ממנו, שאם לא כן הרי הוא שופך דמים.

ה. דלא אמרו שיתן לו מראש ע"פ אומדן אלא כדי שלא יתחייב לו יותר ממה שאמדו אותו, ואם המזיק רוצה לתת כל יום ביומו ואם יבריא מהר ירויח ואם יתארך יפסיד ודאי ששומעין לו. באר הגולה מה"ה.

ו. שם במשנה בב"ק פ"ג ע"ב.

ז. שם בבב"ק.

ח. ובגמ' פ"ה ע"א שאלו פשיטא ותירצו דקמ"ל אפי' אמר לו אל תאכל מיני מתיקה והוא אכלם ועלה בו צמחים כיון שעבר על דברי הרופא שלא מחמת המכה מיקרי ופטור.

סמ"ע ס"ק כ"ג.

ט. בב"ק פ"ה ע"א.

י. כ"כ הרמב"ן בסת"ה הואיל ומחללין שבת ברפואות הוי פיקוח נפש.

כ. מיומא פ"ד ע"א וע"ב.

ל. מירושלמי פ"ד דנדרים.

א. ג. אם ריפא ברשות בי"ד וטעה והזיק פטור מדיני אדם **מ** וחייב בדיני שמים. ואם המית ונודע לו ששגג הרי זה גולה על ידו **נ**.

עין משפט ד. חו"מ סימן תכ סעיף כ

ב. כ. עבר המוכה על דברי הרופא **ס** והכביד עליו חוליו אינו חייב לרפותו.

עין משפט הו. חו"מ סימן תכ סעיף כא

בא. כא. אמר לו המזיק אני ארפא אותך או יש לי רופא שירפא אותך בחנם אין שומעין לו **ע**, אלא מביא רופא אומן ומרפאהו בשכר.

עין משפט ז. חו"מ סימן תכ סעיף כב

בב. כב. אמר לו המזיק אביא לך רופא ממקום רחוק שיקח שכר מועט, יכול הנחבל לומר לו הרופא שהוא במקומי מדקדק יותר שלא יפסיד מומחיותו **פ**.

עין משפט זט. חו"מ סימן תכ סעיף כג

בג. כג. אמר לו הנחבל תן לי שכר הרופא ואני ארפא את עצמי יכול החובל לומר לו שמא לא תרפא עצמך יפה **צ** ויקראו אותי מזיק לעולם.

מ. אבל אם הזיק במזיד אפי' ריפא ברשות בי"ד חייב בדיני אדם. ש"ך.

נ. מתוספתא פ"ח דבב"ק. ומ"מ א"צ למנוע עצמו מלרפאות מחשש טעות, דמצוה היא כמו שנתבאר. ש"ך ס"ק ג'.

ס. שם בברייתא.

ע. בגמ' שם מפרש טעמא דאם יאמר לו אני ארפא אותך יאמר לו אתה דומה לארי שרוכץ עלי, ועל רופא בחנם יאמר לו רופא שאינו מקבל שכר אינו מדקדק ברפואתו.

פ. שם בגמ'.

צ. שם בגמ'.

עין משפט י.

חור"מ סימן תכ סעיף ג.ד

ג. החובל בחבירו חייב חמשה דברים ^ק, נזק צער ריפוי שבת וכושת אם זו חבלה שיש בה כל החמש, ואם אין בה אלא ד' דברים משלם ארבעה ואם אין בה אלא אחת משלם אחת.

הגה: וי"א דבכלל ריפוי הוא שצריך גם לתת תוספת מזונות הצריכים בחוליו ^ר ממה שהיה אוכל פחות כשהיה בריא.

ה. ד. קטע ידו או רגלו או אצבע אחד או שחסרו אבר אחד מאבריו נותן לו כל ה' דברים ^ש.

דף פה:

עין משפט א.

חור"מ סימן תכ סעיף ט

ט. כוואו בשפוד על צפורנו במקום שאינו עושה חבורה ואינו מעכבו ממלאכתו אינו נותן לו אלא צער ^ת.

הגה: ואם היה במקום רואין נותן לו גם בושת.

עין משפט ב.

חור"מ סימן תכ סעיף י

י. השקהו סם או שסכו בסם ושינהו ממראה עורו אינו משלם לו אלא ריפוי בלבד ^א.

ק. ממשנה בב"ק פ"ג ע"ב ובגמ' פ"ה ע"א ובירושלמי יותר מבואר הביאווה הרי"ף והרא"ש בריש פ' החובל.

ר. מנ"י בפ' החובל, וכ"כ רש"י בדף צ"א ע"א ד"ה וריפוי, ובירושלמי תני בן עזאי.

ש. שם במשנה. וחמשה דברים אלו משתלמין מן היפה שבנכסיו כדין כל המזיקין, כ"כ הרמב"ם בריש הלכות חובל. ש"ך ס"ק א'.

ת. שם במשנה ובגמ' פ"ד ע"ב.

א. כדי להחזירו למראה עורו. סמ"ע ס"ק י'. וצ"ע מדוע לא ישלם לו גם בושת. ואולי אין בכך בושת בשינוי מראה עורו.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט ג.

הו"מ סימן תב פעיף יא

יא. **יא.** הכניסו בחדר ונעל מפניו וביטלו ממלאכתו אינו נותן לו אלא שבת בלבד^ב, אבל אם היה כבר בחדר וסגר עליו שלא יצא הרי זה גרמא בנזיקין ופטור^ג.

עין משפט ד.

הו"מ סימן תב פעיף לח

לה. **לט.** רקק על גוף חברו חייב בבושתו, אבל רקק על בגדיו או שביישו בדברים פטור^ד, ויש לב"ד בכל מקום ובכל זמן לגדור כפי מה שיראו, ויש אומרים שמנדין אותו עד שיפייס^ה המבויש.

הגה: וי"א דמכין אותו מכת מרדות^ו.

המוציא שם רע על חברו הוא בכלל המבייש בדברים. המקנטר חברו ואמר לו איני מומר, ואיני עבריין, אע"פ שלא הוסיף המילים "כמוך" הוא כאילו פירש כמוך^ז.

הגה: האומר לחברו הרי אתה עושה כמו ממזר או אתה כממזר אינו כלום^ח.

ב. אוקימתא בגמ' שם, אבל אם היה כבר בחדר וסגר עליו פטור מדיני אדם. כ"כ הרא"ש שם והביא ראיה מתוס' בסנהדרין ע"ח ד"ה סוף תמה לבא.

ג. דומה לזה כתב הטור והרמ"א בסי' שס"ג בסגירת בית חברו ומעכבו מלדור בו ע"ש. **ד.** שם במשנה וכדמפרש רב פפא בדף צ"א ע"א, ושם אמרי לה במערבא משמיה דרבי יוסי בר אבין, דעל בגדיו ובדברים פטור דבעינן מעשה בגופו דומיה ד"והחזיקה במבושיו". סמ"ע מ"ז.

ה. טור בשם רב שרירא גאון והרא"ש וכתב שם דמסתברא דיותר בושת בדברים מבושת של חבלה דאין לך דבר גדול כלשון הרע ודבה שאדם מוציא על חברו. וכתב הסמ"ע בס"ק מ"ח שכבר כתב כמה פעמים דהגם דמר"ן כתב בשם י"א אין חולק אלא במקום שמצא יחיד שכתב דבר זה כתבו בשם י"א. ומ"מ כן נקטינן, וכ"כ הפעמוני זהב בדעת מר"ן.

ו. שעבר על לאו "דלא תונו" אבל מכיון שזה לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו מלקות מדאורייתא. סמ"ע ס"ק מ"ט.

ז. כתב הב"י דכך מצא כתוב, ואם קראו מומר אחרי שעשה תשובה עובר על חרם רבינו גרשום ואם לא ידע מן החרם לא נקרא עבריין. ודין איש שחרף אשה כתב בהגהות מרדכי בקידושין שיתענה בה"ב וישב יחף לפני ביהכנ"ס ויבקש מחילה על המגדל או התיבה. סמ"ע ס"ק נ'.

ח. ממהרי"ו סי' נ"ט, וכתב שם דאינו צריך לפייס אלא לאותו אדם שחירף אבל לא לאמו.

וי"ח וסבירא להם שאם אמר לו אתה כממזר הוי כאילו קראו ממזר, אבל אם אמר לו אתה מכזב כמו ממזר עד שיתברר דבר זה, כיון שהטיל תנאי בדבר אינו כלום ט.

הגה: האומר לחבירו פסול אתה, י"א דיכול לתרץ עצמו ו' ולומר דפסול אתה מחמת קורבה ואין בזה ביוש, וי"ח.

הגה: המדבר רע על שוכני עפר צריך לקבל עליו תעניות ותשובה ועונש ממון כפי ראות ב"ד כ, ואם קבורים בסמוך לו ילך על קבריהם לבקש מהם מחילה, ואם הם רחוקים ישלח שם שלוחו.

הגה: הקורא לחבירו מלשין בן מלשין, אם הוא לבד מלשין פטור ל. וכן אם קורא לרשע בן צדיק, רשע בן רשע פטור.

הגה: הקורא לחבירו עבד או ממזר והוא אמת פטור מ, אבל אם לא יכול לברר אע"פ ששמע כן מאחרים שדברו כך לא נפטר בכך.

עין משפט ה.ו.ז. חו"מ סימן תב סעיף יז

יז. כיצד משערין השבת, אם לא חסרו שום אבר אלא חלה ונפל למשכב או שהתנפחה ידו וסופה לחזור נותן לו שבתו של כל יום ויום של פועל בטל ז של אותה מלאכה שבטל ממנה. ואם חיסרו אבר

- ט. מפסקי מהרא"י סי' קל"ה.
- י. עיין בסמ"ע ס"ק נ"א, בכמה דברים עוד יכול לתרץ דבריו.
- כ. ממדרכי בפי החובל.
- ל. כדאמרינן בפי' ד' מיתות כמאן קרינן לרשע בן צדיק רשע בן רשע שנאמר ובת כהן כי תחל לזנות את אביה היא מחללת. סמ"ע ס"ק נ"ה.
- מ. כתב מהר"ם מריזבורק האומר לחבירו ממזר או עבד או רשע או נואף או פסול או נבל לוקה מכת מרדות ואם קראו עובר על חרם, ומלשין או גנב הוי כקוראו רשע ויורד עמו לחייו ופי' ר"י דמותר להכותו שעובר על לאו ד"לא תונו" אבל אם קראו טמא או כלב או שאר חירופין אין בהם דין זה אלא צריך לפייס. סמ"ע ס"ק נ"ו.
- נ. במשנה, וכמימרא דרבא שם פ"ה ע"ב, ועיין בלשון הטור שהאריך יותר בביאור פועל בטל של אותה מלאכה דזה תלוי כפי מה שהוא מלאכתו שיש מלאכה כבידה ושכרה מועט שהיה לוקח מעט כדי שישב בטל, ויש מלאכה קלה ששכרה הרבה וצריכין ליתן לו

כגון קטע את ידו נותן לו דמי ידו שזה הנזק, והשבת רואים אותו כאילו הוא שומר קישואין ובודקים כמה שכר שומר קישואין מקבל ועושים חשבון כל ימי חוליו של זה ונותן לו. וה"ה אם קטע רגלו רואים אותו כאילו הוא שומר הפתח. אם סימא את עינו רואים אותו כאילו הוא טוחן ברחיים וכן כל כיוצא בזה.

הגה: זה בסתם בן אדם שאינו בעל מקצוע אבל אם היה בעל מקצוע ויכול לעסוק במלאכה אחר חוליו משערינן השבת כפי המלאכה שבטל ממנה ^פ.

עין משפט זז. חו"מ סימן תכ סעיף כה

כה. צעק לו באוזנו וחרשו פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ^ע, אבל אם אחזו ותקע באוזנו וחרשו או הכהו באוזנו וחרשו נותן לו דמי כולו ^פ אם אינו בעל אומנות אבל אם הוא בעל אומנות וראוי עדיין לאותה אומנות רואים כמה נפחתו דמיו ונותן לו ^ז.

עין משפט ט. חו"מ סימן תכ סעיף כו

כו. סימא עינו ולא אמדוהו וקטע רגלו ולא אמדוהו ^ק ואח"כ חרשו הואיל ולא אמדוהו בכל נזק ונזק נותן לו דמי כולו ^ר.

הרבה כדי שיסכים לשבת בטל ממנה, והרמב"ם הוסיף שתלוי גם באדם עצמו דאם הוא אדם שהבטלה קשה לו צריך ליתן לו כל שכרו, ע"ש בסמ"ע ס"ק כ'.

ס. טור בשם הרא"ש, ותוס' בב"ק שם ד"ה רואין.

ע. בברייתא בב"ק צ"א ע"א. דכל שלא אחזו לעשות מעשה בגופו הוי גרמא בעלמא, ומ"מ חייב בד"ש כיון שנתחרש בסיבתו.

פ. שם בב"ק פ"ה ע"ב.

צ. דהיינו שאינו צריך ליתן דמי כולו ששוה לפי אומנותו שהרי עדיין ראוי לאותה אומנות, אבל עכ"פ צריך ליתן דמי כולו ששוה אילו לא היה לו שום אומנות, כ"כ בדגול מרבכה הביאו הפ"ת ס"ק ד'.

ק. בעיא דרבא שם בגמ' ואמר את"ל כיון דלא אמדוהו יהיב ליה דמי כולו ופסק כאת"ל.

ר. כתב הטור לענין נזק ושבת אין חילוק בין אומדנא אחת לבין כל אחד ואחד לבד, שבכל שומא שמין כמה חיסרו מדמיו באותו אבר עד שיצטרפו כל אבריו יחד, וכן בשבת שבין הכאה להכאה פשוט שנותן לו כי עדיין הוא ראוי למלאכה כשיתרפא כל זמן שלא חרשו, ואין חילוק אלא לענין צער וריפוי ובושת, ודבר פשוט הוא שצריך ליתן לו צער וריפוי ובושת של כל מכה ומכה בפני עצמה, אלא שיותר יעלו כשישומו כל מכה

הגה: מ"מ חייב ליתן צער וריפוי ובשת של כל מכה ומכה רק שאומדין הכל ביחד.

כו. כז. אמדוהו לכל נזק ונזק ואח"כ אמדוהו לכולו אין גובין ממנו אלא דמי כולו בלבד ש, ואם תפס הניזק נזק של כל אבר ואבר וגם דמי כולו אין מוציאין מידו ת.

הגה: וי"ח דלא מהני תפיסה כמו שנתבאר בסי' שפ"ח.

עין משפט י.כ. חו"מ סימן תב סעיף כו
עין בסעיף הקודם

עין משפט ל. חו"מ סימן תכד סעיף א

א. החובל באביו ואמו א ולא הוציא מהם דם חייב בה' דברים, ואם הוציא מהם דם חייב מיתה ופטור מתשלומין ואפי' הוא שוגג לפיכך לא יוציא הבן לאביו קוץ ב ולא יפתח לו מורסא שמא יבוא להוציא ממנו דם.

עין משפט מ. חו"מ סימן תכד סעיף ב

ב. החובל בחבירו בשבת פטור מתשלומין אפי' הוא שוגג ג כיון שיש בזה מיתה ב"ד, אבל החובל בחבירו ביום הכיפורים אפי' במזיד חייב

ומכה בפני עצמה ממה כשישמו כאילו עשאן כולם כאחד ואין בניהם אלא דבר מועט, ובנזק ושבת אין בניהם אפי' דבר מועט, כי גם לבסוף שמין כמה נפחת דמיו בשביל כל אבר ואבר בפני עצמו עכ"ל. סמ"ע ס"ק כ"ח.

ש. בעיא דלא איפשטא ופסק הרמב"ם כאת"ל כדרכו בכל מקום.

ת. כ"כ הרמב"ם בפ"ב דחובל, וכתב ה"ה פירוש אחר שנגרעו דמיו מחסרון ידו ורגלו דודאי אם תפס דמי כולו כמו שהיה בריא מפקיעין מיניה, וא"ת סוף סוף הכל עולה לחשבון אחד, י"ל דלא היא שחילוק יש בין שומא אחת לשומות הרבה ע"ש.

א. ממשנה בב"ק פ"ז ע"א.

ב. מסנהדרין פ"ד ע"ב ובירור"ד סי' רמ"א.

ג. ע"כ אפי' בשוגג פטור מתשלומין ואע"ג דמקלקל הוא בשבת ופטור מ"מ הואיל ועשה נחת רוח ליצרו בשעה שחבל בחבירו משום כך חייב מיתה על חבלה זו אם היה חובלו במזיד ומטעם זה חייב אף שאינו עושה להנאתו. סמ"ע ס"ק ב'.

לשלם ד.

ד. דיש בזה רק חיוב כרת, ואע"ג דיש בזה מלקות שעושה מלאכה ביום הכיפורים בהתרו עליה, מ"מ לגבי חבלה גילתה תורה דיתן ממון ולא ילקה שנתינה כתיב ביה, מכתובות ל"ז ע"א. סמ"ע ס"ק ג'.